

Thì i đời cớ a xin lỗi

Tác Giả: Trùng Dáng

Thứ Tư, 23 Tháng 6 Năm 2010 21:18

I'm sorry, so sorry / That I was such a fool / I didn't know / Love could be so cruel [...]

You tell me mistakes / Are part of being young / But that don't right / The wrong that's been done [...]

I'm sorry / So sorry / Please accept my apology / But love is blind / And I was too blind to see ...(-- "I'm sorry," Branda Lee)

Ta đang sống trong thì i đời cớ a xin lỗi. Dù xin lỗi do đời ngớ c nào thì cũng phải nhìn nhận là ngớ i đời c xin lỗi cũng phải nhận đâu ngoài, và ngớ i xin lỗi cũng thấy như nhóm phải nhận. Và đời là buộc đời a tới hòa giải.

Mới hôm 15 tháng 6 vừa qua Thủ tướng Anh David Cameron, chỉ mới năm tuổi khi bị n c Ngày Chết Nhỏ t Đm Máu x y ra, đã chính thức lên tiếng xin lỗi và v th m sát năm 1972 t i Northern Ireland do quân đời Anh gây ra khi n 19 th ng dân b thi t m ng.

Đ đ n t i i xin lỗi i ch s này, chính phủ Anh đã phải t n 12 năm và 200 tri u Anh kim (290

Thì đi xin lỗi

Tác Giả: Trùng Dáng

Thứ Tư, 23 Tháng 6 Năm 2010 21:18

Má kim) thì ná đi uá tra. Tuy nhiên, má i ngá i, tá gia đình ná ná nhân tá i các chính phá Anh, Ireland và cá Má, đá uá vui lòng đón nhá ná ká t quá cá a cuá c đi uá tra, hy vá ng tá đó hàn gá n đá c các vá t thá ng cá a cuá c xung đá t dài bá n thá p niên giá a Anh Quá c và Ireland, vá i tá ng sá thiá t má ng là 3,700 ngá i.

Thá c ra thì năm 1998 nguyên thá tá ng Tony Blair đã ngá i xin lỗi tuy không chính thá c, và đã cho má cuá c đi uá tra vá a ká .

Ngày ngày hôm sau sau khi ông Cameron xin lỗi, chá tá chá háng đá uá há a BP cá a Anh và là ngá i gá c Thá y Đá n, ông Carl-Henric Svanberg, sau khi há p vá i Tá ng thá ng Hoa Ká Obama há a há n bá i thá ng vá trá n đá uá Vá nh Mexico, đã nhân đá p lên tá ng chính thá c xin lỗi i dân Má -- trá , song vá n còn há n không, cho BP, đã há n -- vá vá trá n đá uá đã bá c sang tháng thá ba, gây thiá t há i lá n chá a giá y má c, hình á nh nào tá xiá t đá c, không nhá ng vá kinh tá mà cá môi sinh, mà viá c đá n đá p, phá c há i chá c chá n sá còn kéo dài nhiá u thá p niên.

Tiá n đá p, ông Svanberg cũng nói thêm là ông quan tâm tá i “the small people” sá ng trong vùng. Rá i trá c phá n á ng đá đá i cá a nhiá u ngá i dân á vùng Vá nh Mexico, khiá n ngay buá i chiá u cùng ngày, ông Svanberg lá i phá i lên tá ng xin lỗi i vá lá i xin lỗi i cá a mình. “Tôi đã ăn nói vá ng vá , và vì (sá vá ng vá) đó, tôi vô cùng xin lỗi i,” ông nói. Truyá n thông Má sau đó đá ng ý không nói chuyá n ông Svanberg ăn nói vá ng vá ná a.

Ai xin lỗi ai?

Buá i tá i sau khi đá c tin xin lỗi i cá a ông Svanberg, tôi má xem cuá n tá p chí cá a American Association of Retired People sá tháng 6 má i nhá n đá c, tình cá thá y bài, “Who’s Sorry Now? Everyone! These Days The Mea Culpa Is Mega-Cool – And Websites Are Specializing in Apologies” (Ai xin lỗi i? Tá t cá má i ngá i! Ngày nay xin lỗi i là cái má t vô cùng tá n bá -- Vá i nhá ng Websites chuyên đáng lá i xin lỗi i). Tôi tá n má n đá c bài đi kèm, rá t ngá n -- chá trá ng cá a tá p chí AARP, vì đá c giá gá m nhá ng ngá i già không thích đá c bài dài, vá a đá chia trí, đá c đáu... quên đó, lá i vá a đá má i má t --, nên lá c đá chá lá i đây trá n á đá bá n đá c đá c cho vui:

“Tiger Woods [tá i ngoá i tình] đã làm điá u đó vá i nhá ng ngá i ái má ông. Thá ng đá c Bob McDonnell [tá i ngoá i tình] cá a Virginia đã làm điá u đó vá i cá tri cá a mình. Và các ngá i thuá c lá a tuá i 50 trá lên đang làm điá u đó đá i vá i ngá i quen. ‘Điá u đó’ là viá c xin lỗi i -- hiá n đang trá

thành cái m t do kh năng c a Internet giúp ng i ta tìm ra đ c ng i mình đã gây t n th ng.

“Bây gi thiên h đăg i xin i trên nh ng Websites nh imsorry.com và perfectapology.com.

S ng i vi ng nh ng sites thú i này đã tăng lên 66 ph n trăm t tháng 2, 2007, v i s ng i t 55 tr lên thì t i tăng t i 172 ph n trăm. Ben Gubar, chuyên gia s a x ng (chiropractor) 55 tu i c a Little Egg Harbor, New Jersey, đã dùng Web đ nói: ‘I’m sorry’ v i m t ng i đàn bà mà ông ta đã làm th ng t n 22 năm v tr c khi cùng h c cao h c v i nhau. ‘Đó ch là m t xung đ t nh , v vi c ai ng i ch nào trong xe tôi, th nh ng nhi u năm qua r i mà tôi v n c m th y h i h n vì đã la i cô ta, đ n đ tôi ph i tìm cho ra cô ta.’ Sau khi tìm tòi trên MySpace và Facebook, ông ta tìm th y cô ta 43things.com. M t đ i u ng c nhiên: ‘Khi tôi xin i, cô ta vi t tr i, ‘Tôi không còn nh c chuy n đó n a!’

“Th nh ng Gubar v n c m th y nh nhữm – và ông ta không cô đ c. Di n đàn m t i thepublicapology.com cho th y vài i h i i đã thành c đ i n. ‘Con xin i đã g i m là đ c đoán t bao năm nay,’ m t cô s d ng di n đàn vi t cho m . ‘Con đã không hi u đ c đoán th c s có nghĩa chi cho t i khi con g p bà m ch ng c a con!’”

Th ng dân xin i công khai cho nh ng vi c nh . Các nhà lãnh đ o t vài ch c năm tr i đây cũng ch u khó xin i cho nh ng i l m l n c a l ch s , có i l m xa x a t th i... Trung c l n.

Ai là ng i tiên phong trong vi c xin i?

Đ c Giáo Hoàng John Paul II chính là ng i đã đ a ra m t xin i công khai này, và Ngài đã khi n cho vi c xin i công khai cũng tr nên d dàng h n. Su t trong các th p niên 1980 và 1990, và cũng đ chu n b cho thiên niên k m i, th k th 21, Ngài đã xin i t i 94 l n c th y v nh ng i l m hay c thái đ th đ ng trong quá kh c a Giáo h i Vatican.

Trong đó có vi c Ngài xin i v các cu c Vi n Chinh Th p T Giá (Crusades) ầu Châu, kéo dài t năm 1095 đ n 1291, gi t ch t kho ng 2 tri u ng i th i b y gi ; v chính sách thanh tr ng đ giáo (Inquisition) c a Vatican đã b t b , x t i và trói c t đ t s ng nh ng k không

cùng niềm tin trong thời Trung Cổ; và việc Giáo hội đã, vào giữa thế kỷ 17, thanh trừng và quỳ nức lòng gia cho đến chết nhà khoa học Galileo và thời đã đưa ra án là một tội, thay vì là trái đất (do Thomas Aquinas sáng lập nên như ghi trong Thánh Kinh), mới là trung tâm của vũ trụ; và việc Giáo hội đã áp chế giới phụ nữ; và việc thảm kịch Holocaust giết hàng triệu người, đa số là dân Do Thái, mà Giáo hội đã không hề lên tiếng can thiệp, ngay cả phần này.

Tuy đó, các lãnh tụ quốc gia cũng đua nhau sám hối và những hành vi quá khốn của cha ông mình. Ngày 29 tháng 8, 1993, tổng thống Frederik Willem de Klerk của Nam Phi xin lỗi trước Ủy ban Sßch và Hòa giải về chính sách kỳ thị chủng tộc (apartheid) và “những đau khổ không thể chấp nhận được của chính phủ của Đảng Quốc Gia (của người da trắng)”. Đáp lại, hai ngày hôm sau, ông Nelson Mandela cũng xin lỗi về những hành vi bạo động chống người da đen của African National Congress của ông gây ra đối với những kẻ tình nghi là kẻ thù.

Tổng thống Pháp Jacques Chirac vào tháng 7, 1997 chính thức xin lỗi về việc chính quyền Vichy đã tiếp tay với Đức Quốc Xã trong dân Do Thái tại Pháp vào các trại tập trung tàn hình. Năm 1993, thủ tướng Nhật Bản Morihiro Hosokawa, nhân buổi khai mạc Quốc hội lần đầu của ông đã bày tỏ “mối sợ hãi sâu xa và lời xin lỗi về hành động gây hấn và chế độ thực dân của [Nhật Bản] đã gây ra những khổ đau và phi nhân cho rất nhiều dân tộc.” Thúc ra các nhà lãnh đạo Nhật đã thay phiên nhau xin lỗi nhiều lần và với nhiều nước, nhiều thành phố, kể cả những phần bị họ bắt làm nô lệ tình dục, và cả bởi những tội ác chiến tranh nữa.

Và nhân kỷ niệm 80 năm cách mạng Bolshevik vào năm 1997, Boris Yeltsin lên tiếng xin lỗi về những sai lầm do cuộc cách mạng này gây ra.

Vào năm 1992 thủ tướng Úc Paul Keating nhìn nhận những sai lầm đối với dân bản xứ Aborigines khi, vào đầu thế kỷ 20, bắt các con em của họ vào sống các trại do người da trắng trông coi để đồng hóa các em nhanh chóng, một cách đầy dã tâm văn hóa bản xứ. Mới đây, vào năm 2008, thủ tướng Úc Kevin Rudd đã chính thức xin lỗi dân bản xứ và đưa ra chương trình giúp dân bản xứ cải thiện đời sống.

Tại Hoa Kỳ, vào năm 1998, tổng thống Ronald Reagan cũng đã công nhận lỗi lầm của Hoa Kỳ khi lừa trên 100,000 người Mỹ gốc Nhật vào các trại tập trung trong thời kỳ Đệ nhị Thế chiến, khi nhiều người không kịp bán tài sản và bắt gia đình sống; và hai năm sau tổng thống George Bush (cha) ký sắc luật bồi thường \$20,000 cho mỗi nạn nhân còn sống sót. Mới gần đây, vào tháng 6, 2008, Quốc Hội Mỹ đã chính thức xin lỗi về chế độ nô lệ và những luật lệ kỳ thị chủng tộc bấy lâu đối với người Da đen. Những phiên chế tại mỗi tháng 5, 2010, Quốc Hội Mỹ

mọi chính sách xin lỗi các bộ lạc Da đỏ về những “chính sách thiêu hủy xét” (ill-conceived policies) và những hành vi đàn áp bộ lạc đối với các sắc dân bản xứ này.

Cũng vào tháng 6, 2010, sau nhiều tháng tòa thánh Vatican trì hoãn và tìm cách giảm thiểu trách nhiệm của những vị những lạm tình đức của một số tu sĩ trong hàng ngũ giáo phẩm, Đức Giáo Hoàng Benedict đã cuối cùng lên tiếng chính thức xin lỗi và gập gối với các nạn nhân vào ngày 11 tháng 6 vừa qua.

Chuyến Viếng Nam

Chuyến các chuyến viễn minh thì vậy, còn chuyến của xa ta thì sao? Cho tôi nay chia sẻ lãnh đạo Viếng Nam nào đã được can đảm và được lòng lên tiếng xin lỗi các dân tộc thiểu số, được biết dân tộc Chăm, và vì đã tiêu diệt một phần văn hóa quật cường hùng mạnh của người Nam. Hình như Viếng Nam người ta không, hay chia biết xin lỗi?

Hôm rồi một chuyến bộ ngựa cho bài “ ‘Giới phóng’ -- Người Kinh Hoàng của Người Dân Nam Viếng” của tác giả ký tên là Tiến Sĩ Lê Hiền Dũng, hiện trú ngụ tại Đới Hắc Đẩu Tháp, thoạt đăng trên trang nhà của Dân Dân Việt Thúc, tại <http://www.vietthuc.org/?p=6338>. Ông tiến sĩ bàn về hai chữ “giới phóng”, và thói quen của người Viếng hay dùng chữ “hồi trước/sau giới phóng” để phân biệt thời điểm trước thời gian, như người Tây phương dùng chữ BC (before Christ) hoặc AD (Anno domini) để chỉ những sự kiện xảy ra trước hoặc sau Thiên Chúa ra đời.

“Tôi nhiên người Viếng mình nghe mãi rồi quen tai và không thấy gì lạ khi dùng hoặc nghe chữ này,” ông viếng. “Nhưng khi tôi vô tình dùng nó lúc nói chuyện với một đồng nghiệp người nước ngoài rồi nghe ‘...after the liberation of the south...’ thì ông ta sáng suốt hỏi ngay ‘... liberation from what?...’ – Giới phóng khi cái gì? Thì tôi mới hiểu họ dùng với cách dùng chữ này để phân biệt thời gian của người Viếng... bởi đối với họ họ hiểu người Viếng, nhất là người miền Nam hoặc đối với cộng đồng bào miền Bắc di cư vào Nam năm 1954 nữa, thì ‘giới phóng’ là một nỗi ám ảnh trong cộng đồng người...”

Sau đó ông tiến sĩ kể lại khi nghe tin Miền Nam “được hoàn toàn giới phóng” vào ngày 30 tháng 4, 1975 khi ông còn đang học tại trường sơ phạm Vinh. Khi các sĩ quan Viếng Nam Cộng Hòa bỏ chạy ra Bắc, các sinh viên như ông được lệnh gom đá để khi xe chở tù đi ngang thì trút lên đầu họ những tảng đá. Sau vô số trận ném đá tù nhân

đó, ông và các b n t t nghi p và đ c đ a vào Nam “đ mang ánh sáng văn hóa vào cho đ ng bào mi n Nam ru t th t bao năm qua s ng trong u t i l m than vì c liên miên b ng y k m, M h m ch đầu có đ c h c hành gì...”

Và ông ti n s , nh nhi u ng i Vi t c B c l n Nam sau 1975, đã t nh m ng, “b t đ u nghi ng v i c m t ‘gi i phóng mi n nam’. Ông vi t ti p: “Đ n đ n tôi hi u sâu h n cái s mi a mai chua chát c a hai t ‘GI I PHÓNG’ đang đ c dùng trong kho tàng Ti ng Vi t c a n c nhà...” R t can đ m và thành th c, ông ti n s nói v nh ng th m k ch đ ng sau ch “gi i phóng”. Cu i cùng ông đau đ n k t lu n là ông “c m th y quá căm thù nhân lo i b i đã b a ra t ng ‘gi i phóng’ và ‘gi i phóng m t b ng’ mà chỉ đ dân Vi t chúng tôi vì nó mà ph i kh l y đ n đ ng này.”

Đ c xong tôi cũng th y căm c nh cho ông ti n s , song cũng tr m nghĩ giá ông ti n s nói lên đ c m t l i xin l i cho chính ông và các b n, v m t vi c nh thôi, là đã gây th nghe l i đ d tuyên truy n th ng tay ném đá nh ng ng i từ “c i t o” năm nào, thì có l ông s c m th y v i đi ph n nào, ch “căm thù nhân lo i” thì ch th y lòng mình ph n u t, n ng n thêm thôi.

Vào d p k ni m 35 năm ngày 30 tháng 4, 1975 v a qua, nhi u ng i Vi t h i ngo i h i t ng l i bi n c kinh hoàng nh t trong đ i đã khi n h b b t r ra kh i quê h ng, v nh ng quân dân cán chính VNCH b đ y đ a trong lao tù kh sai và nhi u ng i đã b mình n i r ng thi ng n c đ c, v trên 500 ngàn ng i không may đã ch t trên đ ng đi tìm t do, và chiêm nghi m nh ng thành qu chính h và con em h thu đ t đ c nh s ng t i các n c t do.

Trong khi đó, Giáo h i Ph t Giáo tr s đ t t i Paris đã đ a ra l i kêu g i ng i C ng s n h y s m h i c a Th ng to Thích Viên Đ nh, v i t a đ “Sám h i nh ph ng cách duy nh t xóa ngày tang th ng 30.4”, (<http://www.scribd.com/mobile/documents/30543915>). Đ c l i kêu g i r t th ng thi t này, dù không tin t ng m y n i ng i C ng s n đ tinh t đ c m và hi u, ch a nói t i hành, nh ng tôi không th không đ ng ý v i nhà tu hành.

Tr c khi nói t i hoà h p, hòa gi i, t i vi c v i tay t i nh ng “khúc ru t ngàn d m”, vi c đ u tiên ng i C ng s n Vi t Nam c n làm là nói lên l i xin l i v nh ng th m h a, ch t chóc, oan khiên, d i trá, những l m mà s du nh p m t ch nghĩa ngo i lai đã đem l i ra cho dân Vi t t B c chí Nam trong su t 70 năm qua. Tr c khi quá mu n, cho v n m ng đ t n c và đ c bi t nh ng th h t ng lai. (TD, 06/2010)

Thời điểm của xin lỗi

Tên: Trần Đình
Số: 23 Tháng 6 Năm 2010 21:18
